

անձին համարէր զիտել ինչ և խօսիլ զկենացն և զառաքինութեանց . զձրի սիրելութենէն առ ամենեւին ասէր որ, այլ ոմն՝ եթէ հիանային ընդ նա բընաւք աննախանձ, և միւսն՝ թէ սարսէին յերեսաց նորա և թշնամիքն անգամառանց իրիք ատելութեան : Բայկ մորմոք արքային ընդ մահ նորա և գովաբանութիւնն 'ի փառս հոյակապ մահացելոյն՝ մեծ ևս են և շքեղագոյն գրուատիք առաքինութեանց նորա : Իցաւ արքային իւրոյ և զիւրն յաւել ժողովուրդն . ընդ քաղաքսն՝ ուստի էանց մարմին նորա՝ զնոյն կիրս էր տեսանել, որ ինչ երբեմն 'ի պետութեանն Հռովմայ, յածել յերկրէն Բսորոց 'ի շիրիմս կայսերաց զաճիւնս Վերմանիկէայ : Բլիսեալ կային տունք, տխուր և մութ լուծիւն՝ որ զրաւեալն էր զհրապարակս, 'ի հեծութիւնս և եթքաղաքացեացն բեկանէր . աւագանին սգազգեաց յօժարակամք էին զգագաղսն արկեալ զուսովք՝ տանել քաղաքէ 'ի քաղաք . քահանայք և միանձունք վառեալք 'ի նախանձ, զարտասուս իւրեանց և զաղօթս ուղեկից նմա տային . և քաղաքք, առ որս նոր էր տեսարանն դժնդակ, 'ի բռնագոյն ցաւս լուծանէին քան զուղեկացն, և իբրու այն եթէ 'ի տես դագաղացն կրկին զնա կորուսանել, անդրէն 'ի կոծ և յարտասուս հատանէին :

ՄԱՍԻԱՐՈՆ

Եւռանի Վիւրէն . աղմկեցաւ ամենայն . դեղեկեցաւ բաղդն . լքաւ յաղթութիւն . բարձաւ խաղաղութիւն . թուլացան դաշնակցաց խորհուրդք առաքինի . 'ի ցաւոց խորտակեցաւ արութիւն վաշտուց, և 'ի վրիժուց զօրացաւ . անշարժ կայ ճամբարն համօրէն . ընդ կորուստն խոկան վիրաւորք, ոյր եղեն պատճառ, և ոչ զընկալեալ վիրացն : Հարք կիսամահք փութացուցանեն զորդեակսն յաշխարհս մահազրաւ սպարապետին իւրեանց : Բանակն 'ի կոծ, պաշտէ նմին զմահուն վերջին

պաշտօն, և համբաւ՝ որ սիրէն սփռել ընդ տիեզերս զանցս նորանշան, սրացաւ ելից զԱրոպէ պանծալի վարուք իշխանիս և 'ի մահուն ողորմ կսկիծ :

Բանի հառաչանք անդէն, քանի՞ն արտասուք, որչափ գովութիւնք հնչեն ընդ քաղաքս և ընդ շէնս : Տեսեալ ուրուք զարտորէիցն աճել, օրհնէ զյիշատակ առնն, յորմէ հնձոցն ակնկալութիւն . և այլ որ որ դեռ ևս յանդորրութեանք զհայրենին ժառանգութիւն, մաղթէ նմին զյաւիտենիցն հանգիստ, որ փրկեաց զնա 'ի շփոթից և յանգութեանց մարտին . աստ զանմահականն մատուցանեն զպատարագ վասն հոգւոյ նորա, որ ոչ անխայեաց առ օգտի հասարակաց յարիւն իւր և 'ի կեանս . և այլուր կանգնեն նմին շքեղ դամբարան 'ի տեղւոյ՝ ուր ակն ունէին ամբառնալ նմա զյաղթականն . այր այր ընտրէ անձին մասն փառաւոր 'ի չքնաղ վարուց նորա յառնուլ 'ի գրուատիս, և իւրաքանչիւր հատկեալ 'ի հառաչանաց իւր և յարտասուաց, հիանայ ընդ անցեալն, ողբայ զառաջակայն և ընդ դալոցն դողայ : Բայսպէս արքայութիւնն համօրէն յուրս համակեալ ընդ մահ պաշտպանին իւրոյ, և մահ առն միոյ և եթ հասարակաց եղեն աղէտք :

ՖԼԵՇԻԷ

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Հոնուս գետը :

Հոնուս գետին ակունքը Բլպեան լեռներուն մէջ է, որ 'ի սկզբան իրեք այլ և այլ ձիւղերէ կը բաղկանայ . առաջին վերջէն կու գան կը միանան իւրարու հետ ու կը կազմեն զՀոնուս, որ իր մեծութեանն ու ահեղ տեսքին համար Եւրոպայի գլխաւոր գետերէն մէկը կը համարուի : Հոնուսի քովէն կը բղկեն նմանապէս Հոնդանուս, Վիլինոյ, Ուայս և Բար գետերն ալ : Բայս վերի յիշած իրեք ձիւղերէն

առաջինը կը բղխէ մէկ պզտի՝ բայց բարձրագիր լճէ մը, որ Պատուզ լեւան վերայ է, Օււիցերիոյ Արիզոն գաւառին արեւմտեան կողմերը. բայց վերջէն հետզհետէ մերձակայ լեռներէն իջած հեղեղներն ընդունելով, որոնց գագաթները Հելուետիոյ ուրիշ կողմի լեռներէն աւելի ձիւնով ու սառուցով ծածկուած են, կը մեծնայ կ'առատանայ, և ընթացքը փոխելով՝ կը սկսի դէպ 'ի արեւելք քալել կրճի մը մէջէն անցնելով, որ ջրոյ անընդհատ ընթացքէն ձեւացած է լեւանց ստորոտը: Արկորդէն ալ նմանապէս, որ Սիջին Հոենոս կը կոչուի, կը բղխէ Սուքմանիէր ըսուած սառնապատ լեռնէն, ու դէպ 'ի հիւսիս խոտորելով կու գայ աւջինին հետ կը միանայ: Սատի այս երկուքը կը կազմեն գեղեցիկ և բաւական լայն գետ մը, որն որ դէպ 'ի արեւելք ընթանալով՝ գեղեցիկ հովտի մը մէջէն կ'անցնի, որուն եզերաց ամենազգի բնութեան գեղեցիկ տեսարաններուն չափ չկայ: Իսկ երրորդ ճիւղը՝ որ հասարակօրէն Սերին Հոենոս կը կոչուի, առջի երկուքէն աւելի հետաքրքրական և միանգամայն զարմանալի կերպով մը կը ձևանայ. վասն զի Սայնվալտ ձորը, որուն մէջէն կ'անցնի այս ճիւղս, երթալով կը բարձրանայ դէպ 'ի Լյուլ լեւան կողմը, և ասով տխուր ու ամայի տեսք մը կ'առնու, որովհետեւ մշտապատ ձիւնով ու սառուցով ծածկուած է և տեղ տեղ ալ ահագին ժայռերով պատած. մինչև հոս Սայնվալտ ձորը իր փոփոխ տեսարաններովը կը հասնի, և անկէ անդին ձորին ընթացքը կ'ընդհատի ամբար սառնամանեաց պատուարի մը հանդիպելով՝ որուն բարձրութիւնը գրեթէ 2,000 ոտնաչափ է: Լյու սառնապատ լեւան տակէն մեղմաբար կը բղխէ ջրոյ աղբիւրակ մը, և այս է ահաւասիկ Սերին Հոենոս ըսածնիս. որուն հետ կը միանան նաև Լյուլ, Սելիկէն, Սեբդմէր և Լյուլա լեռներէն իջած ամէն հեղեղներն ալ. և այսպէսով բաւական ընդարձակ գետ մը ձևանալով՝ 'ի սկզբան կը սկսի դէպ 'ի արեւելք սրանալ,

բայց վերջը յանկարծ ընթացքն 'ի հիւսիս փոխելով՝ կու գայ վերը յիշուած երկու ճիւղերուն հետ կը խառնուի Սայնվալտ աւանին մօտերը, որ Հելուետիոյ Վուարա քաղաքէն քիչ հեռու կ'իյնայ: Լյուսպէս ուրեմն իրեք ճիւղերն ալ առանձին առանձին գրեթէ 25-30 փարսախ տեղ քալելէն վերջը՝ միաբանութեամբ կը կազմեն Հոենոս մեծ գետը:

Վուարա քաղաքին դիմացը, որ Արիզոն գաւառին գլխաւոր քաղաքն է, գրեթէ 230 ոտք լայնութիւն ունի Հոենոս: Հոս կը սկսի վաճառաշահ գետ մը ըլլալ իր առատ ձկներովն և ուրիշ շահաբերութիւններով, և անթիւ նաւերու ու նաւակներու բազմութեամբ, որոնք մերձակայ տեղեաց վաճառքները փոխադրելու կը գործածուին: Հոս դարձեալ իր ահաւոր և միանգամայն վայրագ տեսքն ալ փոխելով՝ կ'ըլլայ հեղիկ ու հանդարտաքայլ գետ մը, և կը տարածէ աչաց առջև պարարտ ու փափուկ մարգագետիններ, ճոխ հունձքեր, պրտղատու ծառաստաններ, այգեստանք, և անանկ քաղցր ու սքանչելի տեսարաններ, որ ընդ մէջ Վուարայի և Սայնվալտի եղած երկիրը աշխարհագիրք Հելուետիոյ Տեմպէն՝ կը կոչեն:

Հոենոս ճամբան շարունակելով կու գայ Վոսդանցայի լճին մէջէն կ'անցնի. այս կտորիս յատակն երթալով կը խորունկնայ, բայց ընդ հակառակն ընթացքը խիստ խաղաղ է, այնպէս որ հոս ալ նմանապէս նաւակներու անբաւ բազմութիւն մը միակերպ կ'երթան ու կու գան վրան վաճառականութեան համար. և հոստեղի գլխաւոր վաճառաշահ քաղաքն է Սայնէք, ուսկից հելուետական ճարտարութեան ձեռագործները ուրիշ տեղուանք կը փոխադրուին: Հոենոս՝ որուն յատակին բար-

1 Տեմպէ՝ Եռնաստանի Թեսալիոյ գաւառին մէջ յուլթի հովիտ մըն է, զոր հին բանաստեղծք. ինչուան Վիրգիլիոս ալ, գրախոսի կը նմանեցնեն: Ասոր նկարագրութիւնը տուած ենք Օրագրեա ժԱ հատորը, էջ 334:

Հռենոսի տեսքն ի Լայֆֆենպոռկ

ձրութիւնը հոս դեռ գրեթէ 1,080 ոտք ծովուն երեսէն բարձր է, Վոսդան-ցայի լիճը մէջտեղէն կտրելով կու գայ նոյն անուամբ քաղքին քովէն կ'անցնի, և իր ընթացքը դէպ 'ի արեւմուտք փոխելով՝ կը սկսի դէպ 'ի Շաֆֆուզ քաղաքն ընթանալ, իր հետը տանելով նաւակներու բազմութիւն մը՝ Վերմանիոյ, Հելուետիոյ և Իտալիոյ վաճառքներով բեռնաւորուած. և այս տեղուանքս գետին լայնութիւնն է 350 ոտք: Իսկ Շաֆֆուզ քաղաքը անցնելէն վերջը ալ նաւարկութիւն չըլլար վրան, որովհետեւ յանկարծակի անկիւն մը ձևացընելով՝ ընթացքը դէպ 'ի հարաւ կը փոխէ, կարծես թէ նորէն Հելուետիա մտնալու համար. այս ուղղութեամբ գրեթէ ինչուան կէս փարսախ

տեղ երթալէն վերջը, կը սկսի զգալի կերպով մը նեղնալ, որով և ընթացքն ալ սաստիկ կը շուտնայ. բաց առկէ յատակն ալ խիստ անկանոն և ժայռուտ է: Իսկ երթալով գետին սրննթաց երազութիւնը կ'առաւելու, և կը հասնի նոյն թափով բարձր ժայռի մը ծայրը, ուսկից կը թաւալի իրեք խողովակով մէջէն գրեթէ 70 ոտք բարձրութեամբ ահաւոր ու որոտալից ձայնով մը, որուն տեսքը սարսափի հետ մէկ տեղ կը սքանչացընէ զմարդ՝ բնութեան աննուաճելի զօրութիւնը նկատելով: Եւս ահաւոր և վսեմերեւոյթը Լայֆֆենի դղեկին դիմացները կ'ըլլայ. և այս ջրվեժը Լարոպայի մէջ առաջինն է իր գեղեցկութեանն ու վեհութեանը կողմանէ, որուն մանրամասն նկա-

րադրութիւնը թէպէտ հետաքրքրա-
կան է, բայց մենք զանց կ'առնենք հոս-
տեղս խօսքերնիս չերկնցընելու համար:

Այֆֆէնի դիմացները, ուր որ այս
ջրվէժը կը ձևանայ, խել մը տեղ ամե-
նեին նաւակ մը չտեսնուիր գետին վրայ.
ուստի անկարելի ըլլալով եկած վա-
ճառքները գետի ճամբով առաջ տանի-
լը, ցամաքի ճամբով կը խաւրեն ին-
չուան Արթւհ գլեհակը, ուր նորէն կը
սկսին վաճառաբարձ նաւակները յա-
ճախել գետին վրայ: Այս կերպով կ'եր-
թան ինչուան Այֆֆէնպուրկ, ուր
դարձեալ կ'ընդհատի գետի ճամբոր-
դութիւնը՝ վտանգաւոր արգելքներ ընդ
առաջ ելլելով. որովհետեւ Արթւհէն
ինչուան Այֆֆէնպուրկ, ուր հռենոս
Պատէնի մեծ դքսութիւնը հելուե-
տիայէն կը բաժնէ, բաւական տեղ օ-
ճապոյցա ու խոտոր ընթացքով գէպ'ի
արեւմուտք ընթանալու միջոցը, շատ
մը պղտի առուակներ ու միջակ մեծու-
թեամբ գետեր իր մէջը կ'ընդունի, ու
րոնց գլխաւորն է Ար գետը՝ որ հե-
լուետիոյ ներսերէն կու գայ. վերջը
յանկարծակի Այֆֆէնպուրկի դիմա-
ցը կը նեղնայ, և ընթացքն ալ արտա-
քոյ կարգի արագութիւն մը կ'առնէ՝
ևս առաւել մէջի եղած բարձր ժայռե-
րուն պատճառաւ, ու նորէն պղտի ջրը
վէժ մը ձևացընելով՝ որ առջինէն ցած
է, կը գահավիժի իր բոլոր ջրոյ զան-
դուածովը, ու մեծ արկիոծութիւն մը
հանելէն վերջը՝ դարձեալ կը սկսի խա-
ղաղ կերպով քալել: Բայց հռենոսի
այս յեղափոխութիւններուն տեղուան-
քը՝ «սլֆն» ձուկը շատ առատ կը գրտ-
նուի. միայն թէ գետին աջ եզերքը
անհամեմատ աւելի կ'ըլլայ՝ քան թէ
ձախ եզերքը, որովհետեւ այս կողմն
նաւակներու յաճախութիւնը աւելի ըլ-
լալով՝ բնականաբար ձկները գէպ'ի
աջ եզերքը կը դիմեն: Ուստի այս ձը-
կանս առատութիւնը նոյն տեղի գետե-
ղերեայ բնակչաց վաճառականութեան
մեծ բերք մըն է: հռենոս իր ընթաց-
քը հելուետիոյ և Պատէնի դքսութե-
մէջէն շարունակելով գէպ'ի արեւմուտք,

կու գայ նորէն կը մտնայ հելուետիա,
և Պաղիլէայի կամ Պալի գաւառն ալ
առողջանելէն վերջը՝ յանկարծ աջ կող-
մը շեղելով կը սկսի նորէն 'ի հիւսիս
ընթանալ հելուետիոյ սահմաններէն
հեռանալով, գրեթէ 100 փարսախ
տեղ անոր մէջէն անցնելէն վերջը: Այս
սահմաններու վրայ հռենոս գետին
լայնութիւնն է 600 ոտք, իսկ խորու-
թիւնը՝ միջին հաշուով 10-12 ոտք:

հելուետիայէն ելլելով հռենոս, կը
մտնայ Վաղղիոյ և Վերմանիոյ մէջ,
որովհետեւ մէկ եզերքը Վաղղիոյ ու-
միւսը Վերմանիոյ սահմանն է: Այլ իր
եզերաց հրաշալի և վսեմ տեսարանները
կը փոխուին, որոնք հելուետիոյ մեծ
զարդ ու գեղեցիկութիւն մը կը պատ-
ճառէին. ու ընդհակառակն կը սկսի
այնպիսի երկրի մը մէջէն անցնիլ, որ
թէպէտ և հելուետիոյ վսեմութիւնը
չունի, բայց բնութիւնը հոս ալ քաղցր
և ախորժելի տեսարաններ կ'ընծայէ,
զորոնք մարդկային արուեստը շատ
դուրս ցատքեցուցած է. ասկէ 'ի զատ
հին և նոր ատեն անուանի եղած քա-
ղաքները հռենոսի գետափանցը մեծ
փառք են. և փոխանակ իր ջրվէժնե-
րուն, հոստեղս իր մեծակառոյց կա-
մուրջներովը կը պանծայ:

Պաղիլէայէն ելլելուն պէս անմիջա-
պէս կու գայ կը հասնի հինէնէկ քա-
ղաքը, ուր կը սկսի Վաղղիոյ սահմանը.
և գրեթէ 46 փարսախ տեղ Վաղղիոյ
և Պատէնի դքսութեան մէջէն կ'ըն-
թանայ անընդհատ՝ Բարձր և Ստորին
ըսուած հռենոսեան գաւառներուն ան-
միջապէս արեւելեան կողմէն քերելով:
Գրեթէ բոլոր այս կտորիս մէջ հռե-
նոս գետը բաղմաթիւ կղզիներ ունի,
ու իր տարածութիւնը երբեմն կ'ամ-
փոփի և երբեմն ալ կ'ընդարձակի, այն-
պէս որ տեղ տեղ ինչուան 1,000 և
1,100 ոտք լայնութիւն կ'ունենայ, բայց
ան ատեն իր խորութիւնն ալ շատ կը
նուազի, թէպէտ կրնայ դարձեալ նա-
ւակ մը 2,000 և ինչուան 2,500 կեն-
դինարի ծանրութեամբ վաճառք ընդ-
ունիլ և անարգել իր ճամբան շարու-

նակել : Իր եզերքը շրջապատող դաշտերը գերազանց կերպով մշակուած են , և նշանաւոր է Վէջի կամուրջը :

Եւսպէս իր ճամբան շարունակելով կու գայ ինչուան Լաւդերպուրկ , ուր որ Լլ գետը իրեն հետ միացնելով՝ Վաղղիոյ սահմաններէն կը հեռանայ : Լլ ասկէց վերջը հոնոս կը սկսի նորէն ճոխանալ՝ Վերմանիոյ մեծ և գեղեցիկ քաղաքներուն մէջէն անցնելուն պատճառաւ , ու նախ և առաջ աջ կողմէն Սանհայմի պատուարները կը զովաքնէ իր ջրովը , իսկ ձախէն ալ Սբիր քաղաքը : Իր լայնութիւնն , որ գրեթէ ինչուան 1,200 ոտք կը հասնի հոն , ամենայն դիւրութիւն կու տայ վաճառականութեան , և իրաւքնէ իր վրայէն անցնող նաւակներուն բազմութեանն ու ժողովրդեան գործունէութեանը չափ չկայ . մասնաւորապէս խիստ շատ փայտեղէն կու գայ Սեաւնտառին ներսերէն այնպիսի մեծ լաստերով , որ կարծես թէ չարժական քաղաքներ են . և ասոնց վրայ կը բնակին բազմաթիւ ընտանիքներ հանդերձ իրենց կահկարասիքովն և ինչուան անասուններով ալ :

Հոնոս նորէն իր ճամբան շարունակելով կը թողու Վատէնի և Տէօ-Ռոնի սահմանները , և Սորմ քաղքին մօտերը՝ յանկարծ յարեմուտս ընթացքը փոխելով , կու գայ կը մտնայ հէսսէ Տարմդատի մեծ դքսութեանը մէջ , ու կը հասնի մինչև Սակոնցա քաղաքը : Յետոյ նախ հէսսէ Տարմդատի և Եասսաւի դքսութեանց մէջէն կ'ընթանայ , ու վերջը Եասսաւի դքսութեան և Բրուսիոյ Ստորին հոնոս ըսուած նահանգին մէջէն կը վազէ : Եւսպէս հոնոս Վաղղիա թողլէն ինչուան այս կտորներս ուրիշ քանի մը գետեր ալ իր մէջը կ'ընդունի , որոնց գլխաւորներն են Եէքէր և Սայն : Սակոնցայի մօտերը իրեն լայնութիւնը գրեթէ 1,300 ոտք է , իսկ խորութիւնը 24 ոտք : Վիլհմ' ալ առաջ ընթանալով՝ կը հասնի հռչակաւոր Սայնկաւի երկիրը , ուր իր լայնութիւնը սաւ-

տիկ կ'ընդարձակէ , այնպէս որ գրեթէ 1,800 ոտք տարածութիւն մը կ'առնու : Սայնկաւի գիմայները հոնոս նորէն իր առջի հելուետիոյ չքնաղ և վսեմ տեսարաններովը կը զարդարուի , և գրեթէ բոլոր գետեզերքը գեղեցիկ գեղերով , մեծաշէն տուներով ու մշակուած դաշտերով պաճեալ է . բայց ասկէ հոստեղի գինին ալ խիստ գերազանց է :

Եւսպէս երբոր Սայնկաւը կը թողու կը հեռանայ , տեսարանը նոյն չմնար . լայնութիւնը կը նեղնայ ու 1,200 ոտքի կ'իջնայ , որովհետեւ երկու մեծ լեռներու մէջտեղէն կ'անցնի : Եւսպիսի նեղ եզերքներով կ'երթայ ինչուան Վոպլէնց , ուր Սոգէլ գետը կու գայ կը խառնուի հետը , և Վոլոնիոյ մօտ հոնէն կ'ընդարձակի : Եւս կտորներուս մէջ՝ շրջակայ բլուրներուն տեսքը , որոնց իւրաքանչիւրին վրայ մատուռ մը կամ կալուածապետութեան ժամանակի աւերակներ կը գտնուին , իրենց կը յափշտակեն մարդուս միտքը : Հոնոս դեռ Վոլոնիա չհասած , երկիրը կամայ կամայ կը ցածնայ ու դաշտային կ'ըլլայ . և գէպ 'ի հոլանտա ընթանալու միջոցը , որ Վլէս և Վէրկ քաղաքներէն կ'անցնի , նորէն իր առջի ամենէն ընդարձակ լայնութիւնը կ'առնու՝ որ էր 1,800 ոտք . սակայն ամենեւին ախորժելի տեսք մը չունի , որովհետեւ իր եզերքներուն վրայ տեսարան մը և կամ փոփոխութիւն մը չկայ : Եւս տեղուանքս ալ իր մէջը նորէն երկու գետ կ'ընդունի , որոնք են Սուր և Լիբբէ , և կը մտնայ հոլանտա :

Հոլանտա մտնալուն պէս՝ մէկէն բազմաթիւ ճիւղեր կը բաժնուի : Եւս ճիւղերէն մէկը հոնոսի աջ կողմէն բաժնուելով կը սկսի գէպ 'ի ետեւ գալ ու կը մտնայ հոլմայեցւոցմէ փորուած ջրանցքի մը մէջ , ու Եսսէլ գետին հետ միանալով՝ նորէն գէպ 'ի հիւսիս կ'ընթանայ , և վերջապէս կու գայ Սօիւտերսէ կը թափի , Սիւգֆէն և Տէֆէնդէր քաղաքներուն մէջէն անցնելով : Երկրորդ ճիւղ մ'ալ՝ նոյնպէս

Հռենոսի աջ եղերքէն կը բաժնուի ,
դէպ 'ի Լւորեխդ կ'ընթանայ 'ի հիւ-
սիս , ու կու գայ այս ալ Սէօիւտէրսէէ
կը հոսի : Ուրիշ իրեք ճիւղ ալ կան , որ
'ի սկզբան Հռենոսի հոլանտա մտնա-
լու ժամանակն ունեցած ուղղութեամբ
բը կը վազեն , սակայն վերջէն դէպ 'ի
արեւմտեան կողմ կը շեղին , և ասոնցմէ
մէկը Հռենոս անունը կը պահէ ու կ'եր-
թայ Հիւսիսային ծովը կը թափի Էյտ
քաղքին քովերը . իսկ մէկալ երկուքը ,
որ Էհ ու Սահալ անուամբ կը կո-
չուին , Սէօզ գետին հետ կը խառնուին ,
և կղզիներու , հոսանքներու ու ջրանցք-
ներու լաբիւրինթոս մը ձևացընելէն
վերջը՝ յետոյ ուրեմն ծով կը թափին ,
300 փարսախ տեղ վազելէն վերջը ,
այսինքն Հռենոսի բխման կէտէն՝ Լե-
տուլ լեռնէն առնելով :

Լւորոպայի գլխաւոր և անուանի գե-
տերէն մէկը կը համարուի Հռենոս՝
թէ իր մեծութեանն և թէ իր եղերաց
բնական ու արուեստական գեղեցկու-
թեանցն համար : Սիւնգամայն շատ
տէրութեանց իբրև սահման և իբրև
պատուար համարուած է : Վարձեալ
իբրև մի միայն վաճառականութեան
յարմար միջոց մը սեպուած է , որով
հետև գրեթէ 200 փարսախ տեղ նա-
ւարկելի է , Պազիլէայէն սկսեալ ին-
չուան ծով , և հեռաւոր գետերու հետ
հաղորդակցութիւն ունի 'ի ձեռն օ-
ժանդակ գետերու և ջրանցից : Սէ-
ջէն ազնիւ ոսկի ալ կ'ելլայ խիճերու
հետ խառնուած : — Հռենոսի ջուրը
վճիտ ու ամենապայծառ է , ինչպէս որ
իր անունն ալ հին Վերմանացոյց լե-
զուովը նոյն իմաստը կը նշանակէ :

ԲՆԱԿԱՆՔ

ՕԴԵՐԵԻՈՒԹԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Լւորոպայի ամենեւն տաք ամառները՝ Է դարեն սկսեալ :

658	Թոռալանին	Լոլոր աղբերակունք ցամքեցան :
879	„	Սլորմնի մերձակայքը մշակները անդաստան- ներուն մէջ ինկան մեռան :
893	„	Հարաւային Լւորոպա արմտիք և պտուղք երելով չորցան :
1000	„	Վաղղիոյ գետերն ու աղբիւրները ցամքե- լով ձկները նեխեցան , որով ժանտամա՛հ պատճառեցին :
1022	„	Լւորոպիոյ այլ և այլ կողմերը առհասարակ արք և արջառք տաքութենէ մեռան :
1132	„	Լճակիա նահանգին մէջ գետինը պատռե- ցաւ , գետերն ու աղբիւրները աներևութա- ցան , ու Հռենոս ցամքեցաւ :
1159	„	Խտալիոյ դաշտորէից մէջ ամէն բան տոչորե- ցաւ :
1171	„	Վերմանիա անհնարին տաք :
1260	„	Պէլայի պատերազմին միջոցը՝ արեւուն ճա- ռագայթից կիզողական սաստկութենէն զի- նուորները մեռած գետին փռուեցան :